

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ

Агєєва М. М., студентка
Крапівник Г. О., д. філол. н., доцент
Харківський національний педагогічний університет
ім. Г. С. Сковороди

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ПОНЯТТЯ ОБМАН/DECEPTION В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Всебічне вивчення слова як основної одиниці мовної системи є важливим завданням сучасної лінгвістики. Лексичну систему будь-якої мови досліджують як на семантичному, так і на поняттєвому рівні, оскільки лексичні одиниці тісно взаємопов'язані. Наявність смислових зв'язків слів, що об'єднують лексику мови у лексико-семантичні групи, полегшує користування лексичними засобами мови та спрощує пошук потрібних слів, оскільки мовець підшукує необхідне йому слово не у всьому словниковому складі мови, а в межах невеликої його частини, на яку його орієнтує логіка мислення. Так, велику роль у розв'язанні цього питання відіграє семантична теорія поля (З. Д. Попова та І. А. Стернін), що залишається актуальною у сучасній лінгвістиці. Згідно з цією теорією, семантичне поле є структурою, в якій виділяють ядро та периферію. До складу ядра входять лексичні одиниці, у смисловій структурі яких домінують положення займає ознака, що збігається з поняттям, інтегральним для всього поля. Ядро містить найбільш уживані та функціонально-навантажені лексичні одиниці, що виражають родові поняття, тоді як для периферії характерні більш конкретні, видові поняття. Периферійний статус тієї чи іншої концептуальної ознаки зовсім не свідчить про її незначущість у полі, проте статус ознаки вказує на ступінь його віддаленості від ядра за ознакою конкретності та наочності образного уявлення [1, с. 47–50].

Поняття *обман*, як складне переплетення поведінкових, інтелектуальних, інтенційних та моральних аспектів особистості, супроводжує людську комунікацію у багатьох ситуаціях. Мовна репрезентація поняттєвого поля *ОБМАН/DECEPTION* є однією з важливих приватних систем етичного представлення дійсності. Завданням сучасних лінгвістичних досліджень є визначення системи інваріантної, константної складової етичних понять, а також виявлення варіативних рис, наданих епохою та національним менталітетом. Як феномен спілкування, *обман* найчастіше виражають у змісті мовних повідомлень, миттєва перевірка яких утруднена або неможлива. Він є усвідомленим продуктом мовної діяльності, що має на меті ввести слухачів в оману, аби домогтися особистих або соціальних переваг у конкретних ситуаціях.

Поняття *DECEPTION* базується на понятті брехні як анти-цінності, що протистоїть цінності «чесність» та, незважаючи на свій переважно негативний характер, часто визначає спосіб життя людини та її поведінку. Лексико-семантичне поле поняття *DECEPTION* містить значну кількість лексичних одиниць, що характеризуються семантичною спільністю та пов'язані між собою системними відносинами. Проаналізувавши репрезентанти досліджуваного поняття, що можна знайти у словниках англійської мови (Cambridge [2], Collins [3], MacMillan [4], Oxford [5]), до ядра цього семантичного поля можна віднести як нейтральні, так і розмовні, просторічні номінації (наприклад, *trickery, deceit, fraud, artfulness, treachery, hypocrisy, misleading falsehood, cheating* тощо), у той час як до периферії зазначеного семантичного поля входять фразеологічні одиниці, більш «книжні», «застарілі» лексичні одиниці, сленгізми, жаргонізми та різного роду вторинні номінації (наприклад, *legerdemain, artifice, subterfuge, hokum, chicanery* тощо).

Отже, лексико-семантичне поле поняття ОБМАН/*DECEPTION* є певною групою слів та словосполучень, об'єднаних одним родовим значенням (ядро поля). Визначено, що семантичне поле *DECEPTION* в англійській мові повною мірою володіє основними якостями семантичних полів, йому властива певна організація (ядро-периферійна, заснована на семантичних угрупованнях), а його складові елементи взаємопов'язані між собою системними відносинами.

Література

1. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. М. : АСТ «Восток-запад», 2007. 226 с.
2. Cambridge Online Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/deception> (дата звернення: 25.01.2022).
3. Collins Online Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/deception> (дата звернення: 25.01.2022).
4. MacMillan Online Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/deception> (дата звернення: 25.01.2022).
5. Oxford Online Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/deception?q=dception> (дата звернення: 25.01.2022).